

[Avaleht](#) > ... > [Kohtumenetlused](#) > [Tsiviilasjad](#) > [Dokumentide Kättetoimetamine: Õigusdokumentide Ametlik Edastamine](#) > Poland

Dokumentide kättetoimetamine: õigusdokumentide ametlik edastamine

Sisu koostaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Mida tähendab õigustermin „dokumentide kättetoimetamine“ praktikas? Miks on dokumentide kättetoimetamise kohta kehtestatud eraldi normid?

Dokumentide kättetoimetamine tähendab, et konkreetsetele isikutele adresseeritud dokumendid toimetatakse neile kätte tsiviilmenetlusõiguses sätestatud norme järgides.

Dokumentide seadusekohasest kättetoimetamisest sõltub poolte menetlusõiguste (õigus avalikule kohtuistungile, õigus kaitsele, õigus esitada tõendeid seisukohtade toetuseks ja õigus saada teavet) kasutamine, menetluse kehtivus muudes aspektides, tähtaegade õige arvutamine ning sellest tulenevalt ka kohtuotsuste kehtivus.

Dokumentide kättetoimetamist reguleerivad peamiselt 17. novembri 1964. aasta tsiviilkohtumenetluse seadustiku (edaspidi „tsiviilkohtumenetluse seadustik“) 2. peatükk (artiklid 131–147) ja järgmised rakendusaktid:

- justiitsministri 18. juuni 2019. aasta määrus – üldkohtute kodukord („kodukord“);
- justiitsministri 6. mai 2020. aasta määrus tsiviilasjades kohtudokumentide kättetoimetamise üksikasjaliku korra ja viiside kohta („määrus“).

Kättetoimetamist tavalise postiteenuse kaudu (punkt 8 allpool) reguleerivad lisaks 23. novembri 2012. aasta postiseadus ja individuaalsete postiettevõtjate välja antud postiteenuste osutamise eeskirjad. Määratud ettevõtja – praegu Poczta Polska S.A. – on postiettevõtja, kes on kohustatud osutama universaalset postiteenust (ega saa keelduda tähtsusega kirjade kättetoimetamise lepingu sõlmimisest).

2 Millised dokumendid tuleb ametlikult kätte toimetada?

Kõik kohtu- ja menetlusedokumendid, mille kättetoimetamine toob kaasa õiguslikke tagajärgi, tuleb kätte toimetada ametlikult.

Kohtudokumendid (dokumendid, mida kohus saadab pooltele ja teistele menetlusosalistele) hõlmavad järgmist: teated, kohtukutsed, teatiseid õiguste ja kohustuste kohta, kohtuotsuste (kohtuotsused, otsused, maksekäsk) või korralduste koopiad, kohtuotsuste koopiad koos põhjendustega.

Menetlusedokumendid hõlmavad menetluse algatamise dokumente (nt hagiavaldused), ning poolte ja muude tsiviilkohtumenetluses osalemiseks volitatud isikute (nt prokurör, kodanikuõiguste ombudsman, laste õiguste ombudsman) poolt menetluse käigus esitatud dokumente, mis sisaldavad nende avaldusi või taotlusi.

3 Kes vastutab dokumentide kättetoimetamise eest?

Poolas toimetatakse dokumendid kätte ametlikult, mis tähendab, et kohtumenetlustes toimetab peaaegu kõik dokumendid kätte kohus *ex officio*. Seetõttu peab pool menetlusedokumenti esitades esitama selle kohtule koos piisava arvu koopiatega, et see saaks asjaosalistele kätte toimetatud (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 128 lõige 1). Erandid hõlmavad peamiselt kohtuasja esimese dokumendi kättetoimetamist kostjale ja dokumentide vahetamist kutseliste esindajate vahel (vt allpool).

Kui kostja ei ole vaatamata kahele teatisega tõendatud kättetoimetamiskatsele järele tulnud hagiavaldusele või muule menetlusedokumendile, mis toob kostjale kaasa vajaduse kaitsta oma õigusi, ja kui ei kohaldata tegelikult kättetoimetamise erisätteid ning kui kostjale ei ole selle kohtuasjaga seoses varem kätte toimetatud ühtegi dokumenti, saadab kohus hagejale dokumendi koopia, millega kohustab teda laskma dokumendi kostjale kätte toimetada kohtutäituri kaudu. Kohtutäitur toimetab dokumendi hageja taotlusel kätte isiklikult, esitades tõendi kättesaamise kohta ja kättesaamise kuupäeva, või järeldeb, et adressaat ei ela märgitud aadressil. Lisatasu eest (40 zlotti) teeb kohtutäitur kindlaks kostja aadressi. Kui hageja ei esita kahe kuu jooksul kohtule tõendit selle kohta, et kohtutäitur on kostjale dokumendi kätte toimetanud, või ei esita kostja praegust aadressi või ei tõenda, et kostja elab hagiavalduses märgitud aadressil, võib kohus menetluse peatada ja lõpetada selle kolme kuu möödumisel peatamisest (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 139 lõige 1, artikli 177 lõike 1 punkt 6 ja artikli 182 lõike 1 punkt 1, 22. märtsi 2018. aasta kohtutäiturite seaduse artiklid 3a–3b).

Kohtumenetluse ajal on advokaadid, vandeadvokaadid, patendivolinikud ja Poola Vabariigi peaprokurör kohustatud toimetama üksteisele otse kätte menetlusedokumentide, sh nende lisade koopiad. Eespool öeldu ei kehti vastuhagi, apellatsioon- või kassatsioonkaebuse, kaebuse, tagaseljaotsuse tühistamise taotluse, maksekäsu peale esitatud vastuväite, maksekäsu peale esitatud kaebuse, nõuete tagamise taotluse, kohtuotsuse läbivaatamise taotluse, lõpliku kohtuotsuse õigusvastaseks tunnistamise taotluse ja kohtuametnike otsuste peale esitatud kaebuse kohta, mis tuleb esitada kohtule koos vastaspoollele mõeldud koopiatega. Seda ei kohaldata ka arvutisüsteemi kaudu esitatud dokumentide suhtes (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 132 lõige 1-1²).

Teatavatel tingimustel on vastuvõetav elektrooniline kättetoimetamine, nagu on kirjeldatud allpool punktis 6.

4 Aadressipäringud

4.1 Kas liikmesriigi ametiasutus, kelle poole on pöördutud, püüab omal algatusel välja selgitada kättetoimetatavate dokumentide aadressaadi asukohta, kui märgitud aadress on vale? Vt ka dokumentide kättetoimetamise määruse artikli 7 lõike 2 punkti c kohane teade

Täitmistaotluse vastuvõtmisel ei tegele kohus ise aadressaadi elu- või asukoha väljaselgitamisega, v.a ilmsete aadressivigade parandamine. Kui aga hageja on taotlenud kättetoimetamist kooskõlas taotluse saanud liikmesriigi õigusega ja kui Poola õiguse kohaselt loetakse kättetoimetamine toimunuks, kui dokument on kätte toimetatud teatavas registris või andmekogus avaldatud aadressile (vt allpool punkt 5), võib eeldada, et kohus kontrollib andmeid selliste registrite või andmeregistrite alusel. Kui kohus eespool kirjeldatud korras tuvastab muu aadressi kui see, mille hageja on teatanud, peab ta uuesti üritama dokumenti kätte toimetada. Kohus võib ka kontrollida, kas aadress on talle teada *ex officio* (nt seoses mõne teise poolelioleva kohtuasjaga), ja püüda dokumenti sellele aadressile kätte toimetada.

4.2 Kas välisriigi kohtuasutustel ja/või kohtumenetluse pooltel on võimalik kasutada liikmesriigi registreid või teenuseid, mis võimaldaksid välja selgitada isiku kehtiva aadressi? Kui jah, siis millised registrid või teenused on olemas ja milliseid menetlusi tuleks järgida? Kas ja kui palju tuleb selle eest tasuda?

Poola elektrooniline rahvastikuregistri süsteem (PESEL) sisaldab muu hulgas teavet füüsiliste isikute registreeritud aadresside kohta. Välisriikide õigusasutused ei saa registrile otse juurde pääseda. Välisriigi kohus võib taotleda Poola kohtult tõendite kogumist füüsilise isiku aadressi kindlakstegemiseks kahepoolse lepingu või 18. märtsil 1970. aastal Haagis allkirjastatud tsiviil- ja kaubandusasjades välisriigis tõendite kogumise konventsiooni alusel. Poola kohus küsib seejärel teavet PESELi registrist või asjaomase omavalitsuse rahvastikuregistrist või võib võtta muid vajalikke meetmeid.

Välisriigi kohtumenetluse pool võib esitada PESELi registri või rahvastikuregistri andmetega tutvumise taotluse mis tahes Poola kohalikule omavalitsusele. Selline taotlus tuleb esitada kirjalikult omavalitsuste veebisaitidel oleval vormil. Pool peab tõendama õigusliku huvi olemasolu ja esitama tõendid selle kohta, et juurdepääsuõigus puudutab konkreetset isikut. 31 zloti suurune tasu makstakse selle omavalitsuse pangakontole, kellele taotlus on esitatud. Tuleb siiski märkida, et Poola õigus ei eelda, et PESELi registris või rahvastikuregistris märgitud füüsilise isiku aadress on tema tegelik elukoha aadress.

Füüsilisest isikust ettevõtjate tegevuskohtade aadressid on salvestatud ettevõtluse keskregistrisse (CEIDG) ja neid saab veebis tasuta otsida. Poola- ja ingliskeelne otsingumootor on kättesaadav järgmisel aadressil: <https://aplikacja.ceidg.gov.pl/ceidg/ceidg.public.ui/search.aspx>.

Muude ettevõtjate (äriühingud, ühistud, riigiettevõtted, teadus- ja arendusasutused, välismaised ettevõtted ja nende filiaalid, samuti vastastikused ühingud) ja ühenduste, muude ühiskondlike ja kutseorganisatsioonide, sihtasutuste ja tervishoiuasutuste aadressid on kättesaadavad riiklikus kohturegistris ning need on internetis tasuta kättesaadavad. Poolakeelne otsingumootor on kättesaadav järgmisel aadressil: <https://ekrs.ms.gov.pl/web/wyszukiwarka-krs/strona-glowna/>.

4.3 Millist abi annavad liikmesriigi ametiasutused teiste liikmesriikide aadressipäringutele vastamisel dokumentide kättetoimetamise määruse artikli 7 lõike 1 kohaselt? Vt ka dokumentide kättetoimetamise määruse artikli 7 lõike 1 kohane teade

Vastavalt dokumentide kättetoimetamise määruse artikli 7 lõike 1 punktile c annab Poola Euroopa e-õiguskeskkonna portaali kaudu üksikasjalikku teavet selle kohta, kuidas leida nende isikute aadressid, kellele dokument tuleb kätte toimetada.

5 Kuidas dokumendid tavaliselt kätte toimetatakse? Kas on võimalik kasutada ka alternatiivseid viise (lisaks 7. punktis osutatud asenduskättetoimetamisele)?

Kohus toimetab dokumendid kätte postiettevõtja, kohtute juures töötavate isikute või kohtu kättetoimetamisteenuse kaudu. Kohus võib 22. märtsi 2018. aasta kohtutäiturite seaduse kohaselt toimetada dokumente kätte ka kohtutäituri kaudu (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 131, kodukorra § 96). Sellisel juhul toimetab kohtutäitur dokumendi aadressaadile kätte isiklikult, esitades tõendi kättesaamise kohta ja kättesaamise kuupäeva, või järeldab, et aadressaat ei ela märgitud aadressil. Praktikas toimub kättetoimetamine tavaliselt postiettevõtja (Poczta Polska S.A.) poolt tähitud kirjaga koos kättesaamistõendiga.

Kui kirjavahetus on adresseeritud füüsilistele isikutele, toimetatakse dokumendid neile kätte isiklikult, st antakse isiklikult üle või antakse üle seaduslikule esindajale, kui aadressaadil puudub õigus- ja teovõime (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 133 lõige 1).

Sõduritele toimetavad kohtud dokumendid kätte sõjaväepolitsei kaudu, politseiametnikele ja vanglateenistuse ametnikele nende vahetu järelevalveasutuse kaudu ning vahi all olevatele isikutele vastava asutuse juhatuse kaudu (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 137).

Juriidilistele isikutele ja juriidilise isiku staatusega organisatsioonidele adresseeritud dokumendid toimetatakse kätte neid kohtus esindama volitatud isikule või antakse üle töötajatele, keda on volitatud dokumente vastu võtma. Kui on määratud seaduslik esindaja kohtumenetluse jaoks või kohtudokumentide vastuvõtmiseks volitatud isik, toimetatakse dokumendid kätte nendele isikutele (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 133 lõige 2).

Ettevõtluse keskregistrisse (CEIDG) kantud ettevõtjatele adresseeritud menetlusedokumentid või otsused toimetatakse kätte registris kättetoimetamiseks esitatud aadressile, kui ettevõtja ei ole märkinud teistsugust kättetoimetamisaadressi (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 133 lõike 2 punkt 1).

Kohturegistrisse kantud ettevõtjatele adresseeritud menetlusedokumentid või otsused toimetatakse kätte registris esitatud aadressile, kui ettevõtja ei ole märkinud teistsugust kättetoimetamisaadressi. Kui viimane avalikustatud aadress on kustutatud, kuna see ei vasta tegelikule olukorrale, ja kui ei ole esitatud taotlust uue

avalikustatava aadressi sisestamiseks, loetakse kustutatud aadress registris kättesaadavaks tehtud aadressiks (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 133 lõige 2²).

Riiklikusse kohturegistrisse kantud üksust esindavatele isikutele, samuti likvideerijatele, volitatud esindajatele, organite liikmetele või juhatuse määramiseks volitatud isikutele adresseeritud menetlusedokumentid või otsused toimetatakse kätte riiklikus kohturegistris märgitud kättetoimetamisadressile (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 133 lõige 3³).

Kui on määratud seaduslik esindaja kohtumenetluse jaoks või kohtudokumentide vastuvõtmiseks volitatud isik, toimetatakse kohtudokumentid kätte nendele isikutele. Dokumentid, millega kutsutakse pool isiklikult kohale, toimetatakse siiski kätte ainult otse sellele poolele, välja arvatud poolte puhul, kellel puudub Poolas või mõnes teises ELi liikmesriigis elukoht või alaline elukoht või registrijärgne asukoht (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 133 lõige 3 ja artikli 1135⁵ lõige 1).

Kättetoimetamine toimub elukohas, töökohas või mis tahes kohas, kus adressaat asub.

Poole taotlusel võib saata dokumentid poole märgitud postkasti postkontoris. Sellisel juhul antakse postiettevõtja kaudu saadetud dokumentid hoiule postiettevõtja postkontoris, kusjuures adressaadi postkasti jäetakse selle kohta teade (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 135).

Kohtusekretär võib dokumendi adressaadile otse kohtukantsleis üle anda, kui adressaat on kohtus kohal ja tõendab oma isikusamasust (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 132 lõige 2). Kui kättetoimetatav dokument on kohtule esitatud sellisel ajal, et seda ei ole võimalik kätte toimetada enne kohtuistungit või ärakuulamise kuupäeva, toimetab kohus dokumendi adressaadile kätte kohtuistungil või ärakuulamisel (kodukorra § 99).

Kirju võib elektrooniliselt kätte toimetada ainult allpool punktis 6.1 osutatud juhtudel ja viisil.

Erandkorras ja üksnes kohtuistungile kutsumise puhul, võib kohus selle asemel, et anda kohtukutse kätte kirjalikult, anda selle pooltele, tunnistajatele, ekspertidele või muudele isikutele kätte muul viisil, mida ta peab kõige sobivamaks, kui ta peab seda asja uurimise kiirendamiseks vajalikuks. Sellistel kutsetel (nt e-posti või telefoni teel) on õigusjõud, kui ei ole kahtlust, et need on adressaatideni jõudnud vähemalt üks nädal ja kiireloomulistel juhtudel kolm päeva enne istungit (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 149¹ ja [artikli 149 lõige 2](#)).

6 Kas tsiviilmenetluses lubatakse dokumentide elektroonilist kättetoimetamist (kohtu- või kohtuväliste dokumentide kättetoimetamine elektrooniliste sidevahendite, nagu e-post, internetipõhine turvaline rakendus, faks, tekstisõnum jne teel)? Kui jah, siis millist liiki menetluste puhul on see lubatud? Kas sellise dokumentide kättetoimetamise viisi kasutamise võimaluse/lubatavuse suhtes kehtivad sõltuvalt adressaadist (õigusvaldkonna esindaja, juriidiline isik, äriühing või muu ettevõtlussektori liige jne) piirangud?

6.1 Milliseid elektroonilise kättetoimetamise viise dokumentide kättetoimetamise määrase artikli 19 lõike 1 tähenduses liikmesriigis kasutatakse, kui dokumentid toimetatakse otse kätte isikule, kelle aadress teises liikmesriigis on teada?

Kohus toimetab dokumentid kätte elektrooniliselt, st arvutisüsteemi kaudu, ainult juhul, kui adressaat on esitanud dokumendi süsteemi kaudu või on valinud sellise esitamise viisi (adressaat võib oma valiku tagasi võtta). Selle kättetoimetamise viisi võib valida ka teises liikmesriigis elav adressaat. Dokumendi elektroonilise kättetoimetamise korral loetakse see kättetoimetatuks elektroonilises vastuvõtuteatises märgitud hetkel. Teatise puudumise korral loetakse dokument kättetoimetatuks 14 päeva möödumisel selle arvutisüsteemi üles laadimisest. Kättetoimetatavaid dokumente ei saadeta e-posti aadressidele, vaid adressaadi e-postkasti saadetakse teade, et dokument on sisestatud arvutisüsteemi (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 131¹).

Kohtudokumentide kättetoimetamisel advokaatidele, vandeadvokaatidele, patendivolinikele või Poola Vabariigi peaprokurörile kohaldatakse erieeskirju COVID-19 tõttu välja kuulutatud epideemilise eriolukorra või epideemiaolukorra ajal ja ühe aasta jooksul pärast viimase eriolukorra tühistamist. Kui kohtumenetlust toetav arvutisüsteem ei ole selle aja jooksul kättesaadav, toimetab kohus kohtudokumendid sellistele pooltele kätte, laadides nende sisu üles selliste dokumentide kättesaadavaks tegemiseks kasutatavasse arvutisüsteemi (infoportaali). See ei kehti dokumentide kohta, mis tuleb kätte toimetada koos poolte menetlusdokumentide koopiatega või muude dokumentidega, mis ei pärine kohtult. Kättetoimetamise kuupäev on kuupäev, mil adressaat tutvus infoportaali üles laaditud dokumendiga. Kui adressaat seda ei tee, loetakse dokument kättetoimetatuks 14 päeva möödumisel alates üleslaadimise kuupäevast. Dokumendi kättetoimetamine infoportaali kaudu toob kaasa tsiviilkohtumenetluse seaduses kohtudokumentide kättetoimetamise suhtes määratletud menetluslikud tagajärjed. Kohus võib otsustada, et dokumenti ei toimetata kätte infoportaali kaudu, kui see on dokumendi olemuse tõttu võimatu (2. märtsi 2020. aasta seaduse (COVID-19, muude nakkushaiguste ja nendega seotud eriolukordade ennetamise, nende vastu võitlemise ja tõrje erikorra kohta) artikkel 15^z⁹). Poolas kehtib kuni 30. juunini 2023 epideemiline eriolukord.

Advokaadid, vandeadvokaadid, patendivolinikud ja Poola Vabariigi peaprokurör toimetavad üksteisele dokumente kätte (vt punkt 3 eespool) ainult elektrooniliselt, kui nad esitavad kohtule sellekohased ühehäälsed avaldused ja teatavad kohtule selleks kasutatavad kontaktandmed, eelkõige e-posti aadressi või faksinumbri. Sellised avaldused on tagasivõtmatud ja igasugune tingimus või tähtaeg loetakse olematuks. Poolte ühehäälsel taotluse korral või kui see on muul viisil põhjendatud, määrab kohus, et sellistest kättetoimetamisviisidest loobutakse. Vastastikuse elektroonilise kättetoimetamise kohustust ei kohaldata dokumentide suhtes, mis tuleb esitada kohtule koos vastaspoole jaoks mõeldud koopiatega, nagu on märgitud eespool punktis 3.

6.2 Kas see liikmesriik on kooskõlas dokumentide kättetoimetamise määruse artikli 19 lõikega 2 täpsustanud lisatingimused, mille kohaselt ta aktsepteerib elektroonilist kättetoimetamist, millele on osutatud nimetatud määruse artikli 19 lõike 1 punktis b? Vt ka dokumentide kättetoimetamise määruse artikli 19 lõike 2 kohane teade

Täiendavaid tingimusi ei kohaldata.

7 Asenduskättetoimetamine

7.1 Kas liikmesriigi õigusega on lubatud kasutada muid kättetoimetamise viise (nt teate saatmine kodusel aadressil, avalik teavitamine kohtutäituri, postiteenuse või avaliku teadaande kaudu) olukorras, kus dokumentide kättetoimetamine adressaadile on osutunud võimatuks? 7.2 Kui kasutatakse muid viise, siis kuidas loetakse dokumendid kättetoimetatuks?

Kui adressaati pole kodus, võib kättetoimetaja anda kohtudokumendi üle täisealisele leibkonnaliikmele, või kui sellist isikut kohal ei ole, jätta dokumendi majaühistu juhatusele, majahoidja või külavanema kätte, kui need isikud ei ole kohtuasjas vastaspooleks ning nõustuvad dokumendi adressaadile üle andma. Kohus võib siiski välistada võimaluse või piirata võimalust, et dokumentide kättetoimetamine hõlmab nende andmist teistele isikutele. Postisaadetisele tehakse sellekohane märgke. Kui adressaat on teatanud kättetoimetamise aadressiks oma töökoha ja kättetoimetaja teda sealt ei leia, võib dokumendi anda isikule, kes on volitatud dokumente vastu võtma (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 138, määruse § 3).

Kui dokumenti ei ole võimalik kätte toimetada, antakse postiettevõtja kaudu saadetud dokument hoiule selle postiettevõtja postkontoris või – kui see toimetatakse kätte muul viisil – asjaomasesse omavalitsusse, kusjuures adressaadi uksele või postkasti jäetakse teade, kus on öeldud, kuhu ja millal dokument on jäetud ning et sellele tuleb järele tulla seitsme päeva jooksul alates teate jätmise kuupäevast. Kui selle tähtaja jooksul dokumenti vastu ei võeta, korraldatakse teatamismenetlust (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 139 lõige 1). Füüsiliste isikute puhul võib postkontoris hoiule antud dokumendile järele tulla adressaat isiklikult, tema seaduslik esindaja või posti teel volitatud isik, muude üksuste puhul ka üksust esindama volitatud isik või volitatud töötaja (määruse § 8). Pärast dokumendile järeletuleku tähtaja möödumist loetakse see kättetoimetatuks.

Dokument võib lugeda kättetoimetatuks ka juhul, kui see on osutunud võimatuks seetõttu, et pool ei ole oma kohustusi täitnud:

- kui dokumenti ei saa kohturegistri kande alusel poolele kätte toimetada seetõttu, et registris ei ole avalikustatud poole aadressi muutust, lisatakse dokument kohtutoimikusse ja loetakse kättetoimetatuks, v.a juhul, kui uus aadress on kohtule teada (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 139 lõige 3);
- riiklikusse kohturegistrisse kantud üksust esindavatele isikutele, samuti likvideerijatele, volitatud esindajatele, organite liikmetele või juhatuse määramiseks volitatud isikutele adresseeritud dokumendid, kui neid ei saa kätte toimetada tavapärasel viisil, kuna ei ole teatatud kättetoimetamisaaadressi muutusest, lisatakse kohtutoimikusse ja loetakse kättetoimetatuks, v.a juhul, kui kohtule on teada teine kättetoimetamisaaadress või elukoht ja aadress (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 139 lõige 3¹);
- kui adreassaad (kas pool või tema esindaja) on praeguselt aadressilt ümber kolinud ja ei ole kohtule uut elukohta teatanud (vaatamata sellele, et kohus on teda sellekohasest kohustusest teavitatud), lisatakse kohtudokument kohtutoimikusse ja seda loetakse kättetoimetatuks, v.a juhul, kui uus aadress on kohtule teada (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 136).

Muudel juhtudel, kui poole asukoht on teadmata:

- kui kättetoimetatava dokumendiga kaasneb vajadus kaitsta poole õigusi, võib kättetoimetamine – kuni pool, tema esindaja või täievoliline esindaja end ei ilmuta – toimuda ainult kohtu poolt asjaomase isiku (nt hageja) taotlusel määratud eestkostjale, kes on esitanud esmapilgul usutavaid tõendeid selle kohta, et adreassaadi asukoht ei ole teada. Eestkostja määramine kuulutatakse avalikult välja kohtuhoones ja omavalitsuse ruumides ning tähtsamatel juhtudel vajaduse korral ka ajakirjanduses. Dokument loetakse kättetoimetatuks, kui see toimetatakse eestkostjale kätte, kuid kohus võib seada kättetoimetamise toimumise sõltuvaks teatava ajavahemiku möödumisest alates hetkest, mil teade pannakse kohtuhoones välja (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 143);
- kui kättetoimetatava dokumendiga ei kaasne vajadust kaitsta poole õigusi, loetakse dokument poolele kättetoimetatuks, kui see pannakse välja kohtuhoones (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 145).

7.2 7.2 Kui kasutatakse muid viise, siis kuidas loetakse dokumendid kättetoimetatuks?

Kui dokument antakse täiskasvanud leibkonnaliikme, majaühistu juhatuse, majahoidja või külavanema või töökohal oleva isiku kätte, loetakse see kättetoimetatuks, kui see antakse sellisele isikule üle.

Kui dokument antakse hoiule postkontorisse ja volitatud isik ei tule sellele järele, loetakse see kättetoimetatuks pärast järeletuleku tähtaja viimase päeva möödumist (st pärast ühe nädala möödumist alates teise kättetoimetamiskatse tõendi väljastamisest), v.a juhul, kui dokument on adresseeritud kostjale, kellele ei ole eelnevalt kätte toimetatud ühtegi muud selle kohtuasjaga seotud dokumenti, nagu on märgitud eespool punktis 3.

Kui dokument toimetatakse kätte teadmata asukohaga poolele määratud eestkostjale, loetakse see kättetoimetatuks, kui see antakse eestkostjale üle või kui möödub kohtu poolt määratud tähtaeg alates teate väljapanekust, olenevalt sellest, kumb neist on hilisem.

Kui kättetoimetamine toimub teate väljapaneku teel kohtuhoones, loetakse dokument kättetoimetatuks ühe kuu möödumisel väljapaneku kuupäevast.

7.3 Kui kättetoimetamise muu viis seisneb dokumentide teatavas kohas (nt postkontorisse) hoiule andmises, siis kuidas sellest adreassaadile teatatakse?

Seda tehakse adreassaadi uksele või postkasti jäetud teatega. Teates märgitakse muu hulgas, et kui postisaadetisele vaatamata kahekordsele teatamisele järele ei tulla, saadetakse see saatvale kohtule tagasi ja postisaadeti loetakse kättetoimetatuks viimasel päeval, mil sellele saab järele tulla, ning et kättetoimetamine võib käivitada menetlustähtaja alguse (määruse § 6).

7.4 Millised tagajärjed on sellel, kui adreassaad keeldub dokumente vastu võtmast? Kas dokumendid loetakse kättetoimetatuks, kui keeldumine ei olnud õiguspärane?

Kui adreassaad keeldub dokumendi vastuvõtmisest, loetakse dokument pärast sellist keeldumist kättetoimetatuks (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 139 lõige 2).

Üheks erandiks on juhtum, kui välisriigi kohus või muu asutus taotleb kohtult kohtudokumendi kättetoimetamist

Poolas elavale isikule, lisamata dokumendi poolakeelset tõlget. Selline dokument toimetatakse adressaadile kätte, kui ta otsustab selle vastu võtta. Adressaati, kes keeldub dokumendi vastuvõtmisest, hoiatatakse võimalike ebasoodsate õiguslike tagajärgede eest välismaal (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 1135¹ lõige 2).

8 Välisriigist pärit dokumentide kättetoimetamine postiteenust kasutades (dokumentide kättetoimetamise määruse artikkel 18)

8.1 Kui postiteenistus toimetab liikmesriigis adressaadile kätte välisriigist pärit dokumendi olukorras, kus on tarvis kättesaamistest (dokumentide kättetoimetamise määruse artikkel 18), siis kas postiteenistus toimetab dokumendi kätte ainult otse adressaadile või tohib ta kooskõlas siseriiklike postiteenust käsitlevate normidega toimetada dokumendi kätte ka muule samal aadressil elavale isikule?

Postiettevõtja poolt sellel alusel kättetoimetatavad dokumendid toimetatakse kätte liht-, mitte kohtukirjana (vt eespool punkti 1 viimane lõik). Lisaks adressaadile võib sellise kirja kätte toimetada järgmistele isikutele:

- adressaadi seaduslikule või täievolilisele esindajale, kellele on antud üldvolikiri või volitus posti teel;
- adressaadiga koos elavale täiskasvanud isikule, v.a juhul, kui adressaat on andnud postkontorile vastupidise korralduse;
- ametiasutuses postisaadetisi vastu võtma volitatud isikule, kui postisaadetis on adresseeritud vastavale ametiasutusele;
- isikule, kes on volitatud juriidilise isiku juures või juriidilise isiku staatusega organisatsioonis postisaadetisi vastu võtma, juhul kui postisaadetis on adresseeritud:

a) sellele juriidilisele isikule või juriidilise isiku staatusega organisatsioonile,

b) füüsilisele isikule, kes ei ole sellele juriidilise isiku või juriidilise isiku staatusega organisatsiooni juhatuse liige ega töötaja ning kes viibib selle asukohas;

- organisatsiooni juhile või tema poolt volitatud füüsilisele isikule, juhul kui postisaadetis on adresseeritud organisatsiooni asukohas viibivale füüsilisele isikule, kellele postisaadetise kättetoimetamine on kõnesoleva organisatsiooni korraldusest või üldtunnustatud tavast tulenevalt väga keeruline või võimatu (postiseaduse artikkel 37).

8.2 Kuidas saab liikmesriigi postiteenust käsitlevate normide kohaselt toimetada kätte välisriigist pärit dokumente dokumentide kättetoimetamise määruse artikli 18 kohaselt olukorras, kus kättetoimetamise aadressil ei ole kätte saadud adressaati ega ühtegi muud dokumente vastu võtma pädevat isikut (kui see on siseriiklike postiteenust käsitlevate normide kohaselt lubatud)?

Universaalse postiteenuse puhul teeb postiettevõtja järgmist:

- jätab adressaadi postkasti (või edastab selle puudumisel muul seaduslikul viisil) asjakohasel vormil väljastatud teate kättetoimetamiskatse kohta koos teabega järeletulemise tähtaja kohta ja postkontori aadressiga, kuhu postisaadetis on hoiule antud,
- kui adressaat on palunud postkontoril teda elektrooniliselt teavitada, teavitab adressaati elektrooniliselt (SMSi või e-kirjaga) postisaadetise kättesaamise võimalusest, näidates ära postisaadetise numbri, järeletulemise tähtaja ja selle postkontori aadressi, kuhu see hoiule antakse.

Postisaadetise võib postkontorist kätte saada adressaat või muu eespool punktis 8.1 nimetatud volitatud isik (sh täiskasvanud isik, kes elab koos adressaadiga, kui ta on esitanud postkontorile kirjaliku avalduse kooselu kohta). Kui postisaadetisele seitsme päeva jooksul järele ei tulla, korraldab teavitamismenetlust. Kui adressaat või muu volitatud isik ei tule postisaadetisele järele 14 päeva jooksul alates esimese teate jätmise päevale järgnevast päevast, tagastatakse postisaadetis saatjale (postiseaduse artikkel 37, universaalteenuste osutamise eeskirjade (mis on lisatud Poczta Polska S.A. juhatuse otsusele nr 227/2022) §-d 24 ja 26).

8.3 Kas postkontor võimaldab dokumentidele teatava aja jooksul järele tulla, enne kui dokumendid kättetoimetamise võimatuse tõttu tagasi saadetakse? Kui jah, siis kuidas teatatakse adressaadile, et ta peaks postkontorisse dokumentidele järele tulema?

Vt eespool punkt 8.2.

9 Kas dokumentide kättetoimetamise kohta jääb kirjalik tõend?

Dokumendi kättetoimetamist kinnitab saaja kirjalikult või postiettevõtja arvutisüsteemis või arvutisüsteemist saadud dokumendiga. Dokumendi saaja kinnitab dokumendi kättesaamist ja kättesaamise kuupäeva oma allkirjaga. Kui isik ei saa seda teha või keeldub seda tegemast, teeb kättetoimetaja ise märke kättetoimetamise kuupäeva ning allkirjastamata jätmise põhjuste kohta. Kättetoimetaja märgib kättesaamise kinnitusse dokumendi kättetoimetamise viisi ja dokumendi kättetoimetamise kuupäeva ning allkirjastab selle (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 142).

10 Mis saab siis, kui adressaat ei saa mingil põhjusel dokumente kätte või kui kättetoimetamisel rikutakse seadust (nt kui dokumendid toimetatakse kätte kolmandale isikule)? Kas kättetoimetamine võib sellest hoolimata kehtida (nt kas seadusrikkumist saab heastada) või tuleb dokumendid uuesti kätte toimetada?

Kui kättetoimetamist käsitlevad sätted jäävad täitmata, ei loeta kättetoimetamist toimunuks ja seda tuleb korrata. Puudustele vaatamata loetakse dokument siiski kättetoimetatuks, kui adressaat on postisaadetise tegelikult kätte saanud.

Kui puudulik kättetoimetamine on takistanud poolel oma õiguste kaitsmist, võib ta apellatsioonimenetluses nõuda kohtuotsuse tühistamist ja seejuures tugineda menetluse tühisusele (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 379 lõige 5).

Olenemata menetluse lõpuleviimisest, võib pool, keda puudulik kättetoimetamine on takistanud meetmeid võtmast, kolme kuu jooksul pärast lõpliku otsuse teatavakstegemist esitada taotluse kohtuotsuse läbivaatamiseks (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklid 401 ja 407).

11 Kui adressaat keeldub dokumentide vastuvõtmisest kasutatud keele tõttu (dokumentide kättetoimetamise määruse artikkel 12) ning kohus või asutus, kus toimub kohtumenetlus, otsustab pärast kontrollimist, et keeldumine ei olnud põhjendatud, siis kas on võimalik see otsus vaidlustada?

Sellist otsust ei saa eraldi vaidlustada. Seda võib vaidlustada ainult koos menetlust lõpetava otsusega.

12 Kas dokumentide kättetoimetamise eest peab maksma? Kui jah, siis kui palju? Kas dokumentide kättetoimetamine siseriikliku õiguse alusel erineb olukorrast, kus dokumentide kättetoimetamise taotluse esitas teine liikmesriik? Vt ka dokumentide kättetoimetamise määruse artikli 15 kohane teade, mis puudutab dokumentide kättetoimetamist teisest liikmesriigist

Poola kohtus toimuvast menetlusest on dokumendi kättetoimetamine kohtu poolt tasuta, kui ei kaasata kohtutäiturit. Tasu dokumendi kättetoimetamise eest kohtutäituri poolt on 60 zlotti ühe kättetoimetamisadressi kohta, sõltumata seal asuvate dokumendi adressaatide ja kättetoimetamiskatsete arvust.

Kui teise liikmesriigi dokument toimetatakse Poolas kätte vastavalt dokumentide kättetoimetamise määrusele, ei kanna hageja kulusid, sh kohtutäituri poolt kättetoimetamise kulusid, kui kohus, kes on vastuvõttev asutus, otsustab, et dokument tuleb kätte toimetada sel viisil (vt eespool punkti 5 esimene lõik).

■ Viimati uuendatud: 30/11/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.